

ÅRSBERETNING 2013

Af bestyrelsesformand, advokat Britta Keldsen

INDLEDNING

Det fjerde år er nu gået for den selvejende retshjælpsinstitution IKIU. Befolkningen og myndighedernes kendskab til IKIU er øget markant, og antallet af henvendelser til IKIU er steget med ca. 100 i 2013 sammenlignet med året før. Henvendelserne kommer fra hele Grønland og omfatter et bredt udvalg af retsområder inden for både offentlig ret og privatret.

Civilstyrelsen har godkendt IKIU som tilskudsberettiget efter § 84 stk. 5 i Retsplejelov for Grønland. Tilskuddet er ydet på det vilkår, at IKIU årligt udarbejder et årsregnskab med revisorpåtegning og denne årsberetning.

FORMÅL

IKIU's formål er at yde vederlagsfri juridisk bistand til borgere i hele Grønland, som opfylder de økonomiske betingelser for at kunne få fri proces.

IKIU ser imidlertid sin opgave som mere end rådgivning i konkrete sager, for IKIU vil også medvirke til at øge oplysningsniveauet ved at informere borgere og myndigheder om deres rettigheder.

KORT OM INSTITUTIONEN

IKIU blev stiftet den 12. februar 2010 og åbnede for borgerne den 1. juni 2010. Baggrunden for at stifte IKIU var, at den almindelige ordning med offentlig retshjælp ved advokater ikke dækkede behovet for retshjælp til borgere i Grønland med lav indkomst.

IKIU retshjælp til borgere i hele Grønland ved at formidle kontakt mellem rådsøgende borgere og jurister. Derudover yder IKIU den nødvendige tolkebistand. Endvidere forsøger IKIU at overkomme de geografiske, sproglige, kulturelle og praktiske problemer, der normalt vil opstå, hvis borgerne selv skulle søge hjælp hos advokater.

KONTAKTOPLYSNINGER OG ÅBNINGSTID

Adresse: Samuel Kleinschmidtvej 10, 3900 Nuuk.

Henvendelse til IKIU kan ske ved personligt fremmøde, telefonisk, pr. telefaks eller e-mail (ikiu@ikiu.gl). Sekretariatet er åbent for telefonisk henvendelse mandag til torsdag kl. 9.00 til 15.00 (på tlf. +299 32 45 48).

IKIU's hjemmeside er www.ikiu.gl.

Rådgiverne kan træffes telefonisk eller ved personligt fremmøde mandag til torsdag kl. 15.00 til 17.00 efter en forud booket aftale. Der rådgives desuden ved besvarelse af mail.

LEDELSE

BESTYRELSEN

Bestyrelsen er IKIU's øverste myndighed. Bestyrelsen har ansvaret for tilrettelæggelsen af den overordnede drift. Det omfatter navnlig udarbejdelse og godkendelse af regnskab samt vedtagelse af væsentlige beslutninger.

Idet IKIU er en selvejende institution, der således ikke har medlemmer eller ejere, er bestyrelsen selvsupplerende. Den skal bestå af 3-5 personer, og udgøres af:

- Advokat Britta Keldsen (formand)
- Advokat Thomas Trier Hansen
- Dommer Birgit Skriver
- Advokat Naja Joelsen
- Landstings- og Folketingsmedlem Sara Olsvig

DAGLIG LEDELSE

Sekretariatet varetager den daglige drift, herunder navnlig økonomi og booking aftaler. Opgaverne består endvidere af journalisering, behandling af henvendelser fra borgerne, løbende opdatering af hjemmesiden, planlægning og koordinering af rejser på kysten, grønlandsk-dansk tolkning (både som simultantolkning og oversættelse af skriftligt materiale).

Sekretariatet ledes af en sekretariatschef, der samarbejder med bestyrelsesformanden.

LOKALER

IKIU er beliggende i et kontorfællesskab i centrum af Nuuk sammen med andre foreninger og selvejende institutioner. At flytte rådgivningen til centrum har betydet meget for tilgængeligheden til IKIU, og det har også haft en positiv indflydelse på sekretariatschefens arbejdsglæde, da der er mulighed for et element af kollegialitet med de øvrige NGO'er.

FRIVILLIGE OG ULØNNEDE RÅDGIVERE

I 2013 var der ca. 12 frivillige og ulønnede jurister, som regelmæssigt ydede rådgivning. De kommer primært fra advokatkontorer, offentlige myndigheder og selvstyre-ejede selskaber. IKIU søger løbende nye rådgivere, fordi IKIU, som alle andre arbejdspladser, oplever en relativ hurtig udskiftning af personalet.

ØKONOMI

IKIU er godkendt af Civilstyrelsen som tilskudsberettiget retshjælp. Tilskuddet var i 2013 på kr. 1.005.000 tilsvarende tilskuddet i 2012. IKIU fik endvidere tilskud fra Nunafonden i 2013 med i alt knap 60.000 kr. øremærket til køb af inventar i forbindelse med retshjælpens flytning til nye lokaler samt til udfærdigelse af pjecer og indkøb af tv-spottid. Udgiften til internet og telefon sponsoreres fortsat af TELE Greenland A/S.

Registreret revisor Per Abelsen har i sin påtegning til Årsrapporten 2013 oplyst, at det efter hans opfattelse giver et retvisende billede af IKIUs økonomiske forhold, og at den ikke har givet anledning til forbehold. Der er ej heller fremsat kritiske bemærkninger.

Omkring regnskabet i 2013 bemærkes i øvrigt generelt:

I 2013 flyttede IKIU til en ny adresse i centrum af Nuuk. Dette medførte desværre en dobbelt husleje i en periode.

En ikke ubetydelig udgiftspost omfatter tjenesterejser, der i 2013 udgjorde kr. 93.479 (i 2012 udgjorde posten kr. 86.275). Tjenesterejserne er nødvendige, for at IKIU kan nå ud til alle borgere, og på grund af Grønlands geografiske udstrækning er disse rejser omkostningstunge. I 2013 havde IKIU mulighed for sammen med Styrelsen for Råd og Nævn og Center for Arbejdsskade at deltage i en tjenesterejse til Nordgrønland i en 14 dages periode, hvor byerne Maniitsoq, Sisimiut, Aasiaat, Qeqertarsuaq, Ilulissat og Qasigiannuguit med i alt tilhørende 13 bygder fik besøg af retshjælpen. På tjenesterejsten var der i alt 245 henvendelser fra borgerne, og IKIU betragter således tjenesterejsten som en stor succes både målt på antallet af henvendelser men også i relation til at udbrede kendskabet til IKIU.

For at reducere udgifterne til personaleomkostninger besluttede IKIU ikke at ansætte yderligere medarbejdere i 2013, og sekretariatet har derfor alene været ledet af sekretariatslederen med fornøden regnskabs- og bogholderimæssig assistance.

Sekretariatslederen har som budgetteret været på kursus i advosys i 2013. Derudover har IKIU valgt at afholde omkostninger til supervision ved en psykolog for sekretariatslederen – dette for at give lederen den fornødne støtte og behørigt redskaber til at håndtere de problemstillinger, som lederen dagligt møder i sin kontakt med borgerne.

For yderligere oplysninger om IKIU's økonomi henvises der til Årsrapporten 2013.

IKIU'S RÅDGIVNING

IKIU yder rådgivning inden for mange retsområder – det være sig både offentlig ret og privatret. Rådgivningen indebærer ikke sagsbehandling, men i nogle sager bistår IKIU med at få aktindsigt, og i andre sager hjælper IKIU med at udarbejde breve til myndighederne. Det vil typisk være i sager, der er komplekse, og hvor der har været betydelige sagsbehandlingsfejl.

MÅLGRUPPE

IKIU yder rådgivning til borgere i hele Grønland, som må antages at opfylde de økonomiske betingelser for fri proces. Der ydes således ikke retshjælp til personer over denne indkomstgruppe, virksomheder eller offentlige myndigheder.

Der ydes ej heller rådgivning til sigtede og tiltalte for så vidt angår de forhold, der relaterer sig til sigtelsen eller tiltalen. Spørgsmål angående kriminalsager skal rettes til forsvareren.

I henhold til IKIU's vedtægter pkt. 3.3.4 ydes der endvidere ikke rådgivning i "sager, der angår eller er under behandling ved en forvaltningsmyndighed, såfremt det må antages, at vejledning og bistand i fornødent omfang gives af myndigheden." Men en ikke ubetydelig del af IKIU's rådgivning angår forhold, der behandles af offentlige myndigheder, fordi det ikke er sjældent, at der forekommer fejl (som f.eks. manglende begrundelse, klagevejledning, partshøring eller lang sagsbehandlingstid), eller fordi borgeren ikke føler, at vedkommende har fået den nødvendige vejledning.

TJENESTEREJSER

Grønlands geografi nødvendiggør, at IKIU foretager tjenesterejser for at yde rådgivning til borgere bosat uden for Nuuk. For borgerne har det meget stor betydning, at de får mulighed for at møde juristen. Det gælder særligt personlige forhold. Tjenesterejserne har desuden stor betydning for at skabe opmærksomhed omkring IKIU og den rådgivning som IKIU yder. Derudover giver det IKIU et godt indblik i de juridiske problemstillinger i hele Grønland.

I 2013 var IKIU i Upernavik og Ilulissat i april 2013 i fire dage, hvilket afstedkom ca. 15 henvendelser.

I 2013 var der en lang tjenesterejse af 14 dages varighed til Nordgrønland hvor i alt 19 byer/ bygder blev besøgt, og hvor der var i alt 245 henvendelser.

På rejserne stiller de lokale kredsretter og bygdekontorer normalt lokaler til rådighed, og dette fungerer rigtigt godt.

RETSOMRÅDER OG STATISTIK

I 2013 modtog IKIU over 1100 henvendelser. For at udbrede kendskabet til IKIU har vi oplysningskampagner, kontakt til den offentlige forvaltning, kredsretterne og årlige tjenesterejser. Kendskabet bliver også udbredt ved, at borgerne fortæller hinanden om muligheden for at få gratis retshjælp.

I 2014 ønsker IKIU at øge fokus på organisationen ved at besøge uddannelsesbyerne og dermed uddannelsesinstitutionerne i Grønland.

Det er IKIU's vurdering, at behovet for juridisk rådgivning i Grønland er meget stort, og at de henvendelser, IKIU har fået, ikke afspejler det egentlige behov. IKIU har ikke statistisk materiale for behovet, men mange henvendelser vedrører fundamentale juridiske problemstillinger, hvilket kan ses som et udtryk for et betydeligt behov for generel retshjælp. Dette indtryk er i øvrigt i overensstemmelse med den erfaring, som de frivillige rådgivere har fra deres almindelige job i forvaltningen eller på advokatkontorer.

FAMILIE- OG SOCIALRET

Indenfor det familie- og socialretlige område angår de fleste henvendelser tvangsfjernelser, forældremyndighed og separation/skilsmissе. Rådgivning i relation til disse henvendelser giver ikke anledning til særlige bemærkninger. IKIU rådgiver om retsgrundlaget og om, hvorledes borgeren kan agere i konkrete forhold.

Henvendelser om anbringelse uden for hjemmet giver derimod anledning til bemærkninger. Det skyldes ikke så meget statistikken, men snarere de forhold, som borgerne beskriver.

I flere tilfælde har IKIU mødt borgere, som ikke har været tilstrækkeligt oplyst om den faktiske og retlige baggrund for anbringelsen uden for hjemmet, ligesom de heller ikke har fået oplysninger om, hvilke kriterier de skal opfylde, for at forvaltningen vil ophæve anbringelsen uden for hjemmet.

Eftersom IKIU ikke yder konkret sagsbehandling og således ikke har været i kontakt med forvaltningen, kan IKIU ikke redegøre nærmere for den faktiske sagsbehandling. Men der er ikke tvivl om, at der i en række tilfælde sker alvorlige sagsbehandlingsfejl.

ANSÆTTELSESRRET

Henvendelserne inden for ansættelsesretten er spørgsmål om løn, opsigelse og ansættelseskontrakt de hyppigst forekomne.

Henvendelserne angående opsigelse vedrører primært situationer, hvor borgere er opsagt med for kort (eller intet) varsel eller på et grundlag, der enten er usagligt eller ikke tilstrækkeligt formidlet til den opsagte. IKIU hjælper disse borgere med at afklare, hvilke rettigheder de har, og hvorledes de bedst muligt håndterer situationen.

ERSTATNING

De henvendelser, som IKIU har fået angående erstatning, vedrører primært personskadeerstatning. Der forekommer dog også henvendelser, hvor borgeren anser sig for berettiget til erstatning i forbindelse med mangler ved købte genstande. I praksis er der dog her oftest tale om henvendelser, der reelt angår køberetten/mangelsbeføjelser.

I en del af henvendelserne om personskadeerstatning vedrører gamle skader, der ikke længere kan gøres gældende over for skadevolder. Det kan skyldes at erstatningskravet er forældet eller det forhold, at det ikke er muligt at dokumentere skadevolders eventuelle ansvar. Som forklaring på den tidsmæssige udstrækning henviser nogle af disse borgere til, at de ikke har haft nogle at henvende sig til, som kunne rådgive dem om deres rettigheder.

Når der er tale om skader, som borgerne anser for at være en arbejdsskade, føler de ofte, at arbejdsgiveren ikke i fornødent omfang har vejledt dem om reglerne om arbejdsskadeerstatning, og at de ikke på skadetidspunktet kunne få vejledning fra en uafhængig part. Dette behov er IKIU med til at dække.

GÆLDSFORHOLD

Der er mange henvendelser om gældsforhold, hvor borgerne ikke kan forstå baggrunden for deres gæld. De to typetilfælde er: Solidarisk hæftelse med en tidligere ægtefælle/samlever og gæld ved kreditkøb af genstande, der efterfølgende bliver værdiløse.

Nogle borgere har svært ved at forstå omfanget eller konsekvenserne af solidarisk hæftelse, især at den fortsætter efter separation og skilsmisse. I disse situationer kan IKIU hjælpe borgerne med at få klarlagt deres rettigheder og pligter, dels i forhold til selve gældsforholdet, men også i forhold til kreditorenes retsforfølgning (inkasso og fogedret). IKIU kan desuden og vejlede om, hvorledes de skal forholde sig til solidarisk medhæftende skyldner.

IKIU har oplevet situationer, hvor borgerne ikke forstår, at de fortsat hæfter for en gæld, selvom det aktiv, de købte på kredit, bortkommer, ødelægges eller på anden vis bliver værdiløs. Nogle borgere føler, at kreditors krav er urimeligt, netop fordi de ikke længere har gavn af aktivet. IKIU kan i mange af disse tilfælde kun hjælpe borgerne ved at bekræfte, at kreditors krav er berettiget – eventuelt korrigeret for fejl i renteberegningen. Det er en hjælp, fordi det skaber en afklaring og kan ledsages af rådgivning om inkasso- og fogedretssystemet. I andre tilfælde viser det sig, at problemet reelt angår køberetlige mangelsindsigelser og rettidig reklamation, som borgeren også kan få vejledning om.

SAMMENFATNING AF IKIU'S RÅDGIVNING

Der er utvivlsomt et stort behov for i Grønland at yde vederlagsfri retshjælp, idet rigtig mange borgere har juridiske spørgsmål eller problemer, som de kun kan afklare eller løse ved at henvende sig til IKIU.

I sager, der behandles af offentlige myndigheder, får nogle borgere desværre ikke den nødvendige vejledning fra myndighederne, fordi grundlæggende sagsbehandlingsregler ikke overholdes, og fordi nogle borgere ikke kender deres rettigheder i disse sager. IKIU er god til at rådgive dem om deres rettigheder og om, hvorledes de rent praktisk skal forholde sig samt hvordan de kommer videre med deres sag.

Der er også et betydeligt behov for at yde rådgivning vedrørende de privatretlige områder, særligt for så vidt angår solidarisk hæftelse og andre gældsforhold, ansættelsesspørgsmål og køberet.

Det har stor betydning for borgerne at få rådgivning hos IKIU – det gælder ikke kun sager, hvor borgernes synspunkter er sammenfaldende med IKIU's, eller hvor borgerne får løst et konkret problem, men i lige så høj grad, at de får afklaret, hvilke rettigheder og pligter de har.

VISIONSARBEJDE I 2013 – FREMTIDSDRØMME FOR 2014

Bestyrelsen i IKIU havde en seminarrække i 2013, hvor vi havde lejlighed til bl.a. at arbejde med vores vision & mål:

Vision:

Visionen for IKIU er at medvirke til at øge retsbevidstheden i Grønland, herunder også bevidstheden om eget ansvar, samt at medvirke til at øge det generelle oplysningsniveau i forhold til borgernes muligheder i forbindelse med konflikter.

Mål:

Det er IKIU's mål

1. At øge synligheden af IKIU på borger og politisk niveau
2. At sikre et godt samarbejde med IKIU's interessenter
3. At bidrage til bedre oplysning om ansvar og rettigheder til særligt unge grønlændere

Kendskabet til IKIU vokser fortsat blandt befolkningen i Grønland, og det er bestyrelsen og sekretariatet glad for og stolt af.

Vores strategi med henblik på at opfylde vores vision og målsætning for 2014 er at:

1. Prioritere rejser til uddannelsesbyer, hvor der kan afholdes særlige arrangementer omkring rettigheder og ansvar i et retssamfund på gymnasier eller andre uddannelsesinstitutioner
2. Sørge for opdatering af hjemmeside og pjece (sidstnævnte forudsætter særskilte fondsmidler)
3. Deltage i eventuelle NGO dage
4. Anvende de sociale medier
5. Søge midler til opfyldelse af vores visioner
6. Lave borgerundersøgelser
7. Søge foretræde for lovudvalget

Jeg håber ovenstående har bidraget til en samlet forståelse af IKIU's arbejde i 2013.

/Britta Keldsen, formand